

b. Su Hayvanları

Suda yaşayanlardan balık sınıfına giren denizdeki bütün canlıların eti yenir. Kur'ân'da deniz avının ve denizden elde edilen yiyeceğin helâl olduğu bildirilmiştir. (Maide, 5/96; Fatır, 35/12) Peygamber Efendimiz, deniz hakkında sorulan bir soruya şöyle cevap vermiştir: "Onun suyu temiz, içinde ölen de temizdir" Bu âyet ve hadisle birlikte hakkında özel bir hüküm bulunmayan konularda mübahlığın esas alınması prensibi, suda yaşayan hayvanlarla ilgili hükmün temelini teşkil eder.

Su hayvanları iki grupta ele alınabilir:

1. Balık türleri:

Balığın her çeşidi helâldir. Bunlarda akıcı kan olmadığı için boğazlama işlemi gerekmez. Hanefilerin yaklaşımına göre, kendiliğinden ölmüş ve suyun üzerine çıkmış balıkların yenilmesi uygun değildir. Şâfiî ve Mâlikîlerin yaklaşımı ise balık sûretinde olmasa bile bütün deniz canlılarının yenilebileceği yönündedir. Hanbelîler'e göre, yılan balığı dışındakiler yenilebilir. Görüldüğü üzere bu konuda bazı mezhepler çerçeveyi dar, bazıları ise geniş tutmuştur. Bu yaklaşım farklılıklarının temel sebebi de naslarla bildirilen hayvanların dışındakilerde yenilebilirliğin "insan tabiatının çirkin görmesi" prensibinden hareket edilerek yorumlanmasından dolayıdır.

2. Balık cinsi dışında kalan deniz canlıları:

Midye, kurbağa, yengeç gibi su hayvanlarını yemek Hanefî mezhebine göre helâl değildir. Diğer üç mezhebe göre ise, sadece suda yaşayan her türlü hayvan, kendiliğinden ölmüş olsa bile yenilebilir.

c. Hem karada hem suda yaşayan hayvanlar

Hem karada hem suda yaşayan kurbağa, kablumbağa, yengeç, yılan, timsah gibi hayvanları yemek helal değildir. Malikîlerin yaklaşımına göre bu tür hayvanlar yenilebilir.

Hayvanların yumurtası ve sütü genellikle etlerinin hükmüne bağlanmıştır. Eti yenen hayvanların süt ve yumurtaları da helâldir. Etinin yenmesi caiz olmayan hayvanların yumurtasını da yemek caiz değildir. Malikî mezhebine göre ise yumurtlayan hayvanlar zararlı değilse yumurtaları yenilebilir.

Kesimin Besmele Çekilerek Yapılması

Cenâb-ı Allah, "Eğer Allah'ın ayetlerine inanıyorsanız; üzerine Allah'ın ismi anılanlardan yeyin." (el-En'âm, 6/118); aynı sûrenin 121. ayetinde de, "Allah adına kesilmeyen hayvanın etini yemeyin! Bu, Allah yolundan çıkmaktır, isyandır." buyurmaktadır.

Âyetlerdeki ifade oldukça açıktır. Etin yenilmesi için hayvanın etinin yenilen cinsten olması, kesim işinin İslâm'a uygun olarak yapılması ve hayvanın da Müslüman bir kimse tarafından kesilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte genel görüşe göre ehl-i kitaptan olan (Yahudi ve Hristiyan) bir kimsenin kestiği de yenilebilir. Fakat dini yaşamada "şüpheli şeylerden kaçınma" bir esas olduğundan mümkün mertebe ihtiyatlı olmayı tercih etmek gerekir. Aynı durum besmele ile kesilip kesilmediği belli olmayan etlerde de söz konusudur.

Hanefî mezhebine göre besmeleyi unutarak terk etmek zarar vermez, fakat kesen kimse kasden terk etmiş ise o hayvanın eti helâl olmaz Şafi mezhebine göre besmele şart değil, müstehabdır, ister kasden, ister sehven terk edilsin besmele çekilerek yenilebilir.

Tabiatı itibariyle çirkin, iğrenç ve kötü olmayan ehlî hayvanların etleri, dinî usule uygun olarak kesilirlerse, dînen helâldir, yenilebilir. Koyun, keçi, sığır, manda, deve, geyik, tavuk, hindi, kaz, ördek, devekuşu, bildircin, güvercin, keklik ve avlandığını bildiğimiz diğer kuş ve hayvanlar, bu kısma girer.